

RAPORT DE ACTIVITATE 2016

CENTRUL DE ANALIZĂ ȘI PREVENIRE A CORUPȚIEI
CHIȘINĂU | 2016

CUPRINS

- I.** Despre CAPC
- II.** Evaluarea instrumentarului anticorupție în sectorul justiției
- III.** Expertiza vulnerabilității actelor normative prin prisma drepturilor omului
- IV.** Transparența proceselor de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor
- V.** Sporirea securității alimentare a consumatorilor
- VI.** Combaterea corupției în Moldova – Interese.md
- VII.** Asistența juridică în litigiile electorale
- VIII.** Rezumatul proiectelor implementate de CAPC în 2016

I. Despre CAPC

DENUMIRE: Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC)

ECHIPA:

Galina BOSTAN, *Președinte*

Mariana KALUGHIN, *Vicepreședinte*

Lilia IONIȚA, *coordonator de proiecte*

Stela PAVLOV, *coordonator de proiecte*

Viorel PÎRVAN, *coordonator de proiecte*

Radu JIGĂU, *jurist*

Dina SEMINAHIN, *contabil*

Dan IFTODI, *specialist IT*

STATUT: ONG

SEDIU: Chișinău, str. Sfatul Țării 27, of.06

TEL/FAX: (373) 22 23 83 84

SITE: www.capc.md

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) este o organizație non-guvernamentală, înregistrată la Ministerul Justiției la data de 19 aprilie 2000.

Scopurile CAPC: contribuirea la reducerea nivelului corupției în țară pînă la un nivel, care nu ar afecta drepturile și libertățile cetățenilor; ridicarea nivelului conștientizării pericolului pe care-l prezintă fenomenul corupției pentru stat; studierea nivelului pătrunderii corupției în societate și stat; determinarea sferelor care au fost în cea mai mare măsură afectate de corupție; considerând că corupția are loc acolo unde nu există transparență, ridicarea nivelului transparenței în activitatea instituțiilor statale și celor politice; considerând că organele unui stat democratic își desfășoară activitatea pe contul și în interesul societății, stabilirea unui monitoring al societății asupra activității organelor statului.

Principalele domenii în care CAPC s-a implicat în această perioadă sunt: expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative; expertiza vulnerabilității proiectelor actelor normative din perspectiva drepturilor omului; elaborarea de studii și cercetări în domeniul anticorupție și justiție (inclusiv sondaj de opinii privind nivelul de satisfacție a justițiabililor); consiliere publică prin intermediul liniei fierbinți; monitorizarea autorităților publice; elaborarea instrumentelor în scopul prevenirii corupției (baza de date www.interese.md); crearea instrumentelor metodologice pentru monitorizarea și evaluarea politicilor și instrumentelor anticorupție,

CAPC a diseminat experiența sa în domeniul expertizei coruptibilității la sesiunea plenară GRECO, metodologia CAPC fiind evaluată ca una din cele mai bune practici din Europa în acest domeniu, iar Ghidul și Studiul privind eficiența mecanismului de efectuare a expertizei coruptibilității au fost recomandate ca

resurse valoroase pentru țările care doresc să pună în aplicare expertiza coruptibilității. În același timp, experiența CAPC în domeniul expertizei coruptibilității ca bune practici a fost prezentată în Albania, Duma de Stat a Federației Ruse, Republica Kazahstan și Ucraina .

CAPC este membru al **Alianței Anticorupție din Republica Moldova** (www.alianta.md), care reunește actori ai societății civile și oferă posibilitatea ONG-urilor membre să facă schimb de informații cu privire la activitățile existente, iar Guvernul preia comentariile de la membrii săi.

Începând din martie 2014 CAPC este partener asociat la **Southeast Europe Leadership for Development and Integrity (SELDI)** (www.seldi.net) - o coaliție anticorupție și bună guvernare din Europa de Sud-est, implicând parteneri din nouă țări. Rețeaua funcționează pe baza strategiei comune și a agendei de acțiune convenite. Obiectivul Inițiativei regionale este de a contribui la o societate civilă dinamică din regiune, capabilă să participe la dezbateri publice și să influențeze procesul politic și de luare a deciziilor în domeniul combaterii corupției și bunei guvernări.

CAPC este membru al **Coaliției pentru protecția avertizorilor de integritate din Europa de Sud-Est**, coaliție formată din organizații ale societății civile din 10 țări: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Kosovo, Macedonia, Moldova, Muntenegru, România și Serbia. Coaliția va acționa pentru a se asigura că avertizorii de integritate sunt tratați în mod echitabil și că dezvăluirea acestora conduce la schimbări pozitive. De asemenea, va promova beneficiile avertizării privind avertizarea spre îmbunătățirea responsabilității guvernamentale și corporative și va încerca să sporească percepțiile publice ale avertizorilor. Acesta va servi ca o umbrelă pentru advocacy, legislație și dezvoltare politică, sprijin pentru avertizare și consiliere, informații publice și mass-media, precum și o rețea de schimb de experiență și informații.

II. Evaluarea instrumentarului anticorupție în sectorul justiției

În 2011 Parlamentul a adoptat Strategia de reformă a sectorului justiției care a oferit o viziune strategică a dezvoltării și consolidării sectorului justiției până în 2016. SRSJ a fost construită pe 7 piloni, unul dintre care – Pilonul IV – s-a concentrat pe integritatea actorilor sectorului justiției. Domeniile de intervenție din cadrul Pilonului IV se referă la instituirea și aplicarea unui șir de instrumente/politici pentru asigurarea integrității și prevenirea comportamentului coruptibil al reprezentanților sectorului justiției.

În anul 2016 CAPC, cu suportul **Programului "Buna Guvernare" a Fundației Soros Moldova**, a lansat Proiectul **„Evaluarea instituirii și aplicării instrumentelor anticorupție în sistemul judecătoresc”**. Proiectul a fost programat pentru implementare în perioada **ieulie 2016 – mai 2017**.

În cadrul Proiectului CAPC a asigurat evaluarea nivelului de implementare a **9 politici și instrumente anticorupție** în cadrul sistemului judecătoresc:

- verificarea titularilor și a candidaților la funcții;
- testarea la poligraf a candidaților la funcții;
- declararea și controlul averii și intereselor personale;
- testarea integrității profesionale, inclusiv declararea influențelor nepotrivite;
- declararea comunicării interzise;
- declararea cadourilor;
- avertizarea de integritate;
- liniile telefonice anticorupție;
- distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești.

Printre rezultatele implementării Proiectului trebuie notate: **Metodologia de evaluare a instrumentarului anticorupție** în cadrul sistemului judecătoresc, setul de indicatori aplicabil procesului de evaluare și **Raportul de monitorizare** a modului de implementare a instrumentarului anticorupție în cadrul sistemului judecătoresc.

Metodologia de evaluare a instrumentarului anticorupție se referă la scopul, principiile, obiectul și subiecții evaluării. Totodată a fost stabilită și o grilă de evaluare, potrivit căreia în funcție de constatările reținute pentru fiecare din politici/instrumente, fiecărei dimensiuni se va atribui scoruri (la o scară de la 0 la 2), iar scorul general per politică se va calcula prin însumarea scorurilor atribuite fiecărei dimensiuni.

Analiza și evaluarea cadrului normativ	0	Nu există cadru normativ care ar reglementa modul de aplicare a politicii/instrumentului
--	----------	--

	1	Deși există cadru normativ superior, acesta nu este dezvoltat prin acte normative subordonate Deși există cadru normativ, acesta nu este de o calitate potrivită, fiind identificați mulți factori de vulnerabilitate
	2	Există cadru normativ care reglementează modul de aplicare a politicii/instrumentului, acesta fiind de o calitate potrivită
Analiza și evaluarea nivelului de aplicare a politicilor/instrumentelor anticorupție (la nivel instituțional și la nivel individual)	0	Politica/instrumentul nu este instituționalizată și/sau nu este aplicată
	1	Politica/instrumentul este aplicată parțial, fiind identificate cazuri de eșec
	2	Politica/instrumentul este aplicată potrivit

Metodele de analiză și evaluare stabilite de Metodologie acoperă:

- expertiza anticorupție a cadrului normativ, instrumentul de bază constituind Ghidul teoretico-practic pentru efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și alte acte normative, elaborat de Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției;
- expertiza vulnerabilității cadrului legal prin prisma drepturilor omului și egalității gender, instrumentul de bază constituind Ghidul pentru efectuarea expertizei vulnerabilității proiectelor de acte normative prin prisma drepturilor omului și egalității gender, elaborat de Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției;
- solicitarea informațiilor relevante scopului evaluării de la autoritățile responsabile de punerea în aplicare a politicilor/instrumentelor anticorupție;
- colectarea informațiilor relevante scopului evaluării din diferite surse disponibile publicului;
- confruntarea informațiilor obținute din diferite surse;
- studiu de caz;
- utilizarea, după caz, a tehnicii petiționarului misterios.

Începând cu luna octombrie 2016, experții Proiectului au inițiat procesul de redactare și remitere a solicitărilor de informații, în conformitate cu indicatorii fixați în Metodologia de evaluare. Ținând cont de varietatea instrumentarului și politicilor supuse evaluării, s-a procedat la elaborarea unor chestionare separate pentru fiecare din autorități: CSM, ANI, CNA și SIS.

Sinteza răspunsurilor la solicitările de informații a constituit baza pentru redactarea **Raportului de monitorizare a punerii în aplicare a instrumentarului anticorupție în sistemul judecătoresc.**

III. Expertiza vulnerabilității actelor normative prin prisma drepturilor omului

În 2016 CAPC a continuat implementarea **Proiectului "Expertiza vulnerabilității actelor normative prin prisma drepturilor omului"**. Proiectul a fost implementat cu suportul **Civil Rights Defenders** în perioada **1 ianuarie 2016 - 31 ianuarie 2017**. În cadrul Proiectului a fost efectuată expertiza legislației Republicii Moldova din perspectiva drepturile omului, în vederea identificării și eliminării problemelor cadrului legal care favorizează apariția, perpetuarea sau creșterea situațiilor de încălcare a drepturilor omului, inclusiv a egalității de gen, precum și pentru sporirea transparenței procesului legislativ, informarea publicului despre conținutul proiectelor și mediatizarea largă a riscurilor proiectelor de acte normative discriminatorii.

Astfel, în perioada de implementare a Proiectului, CAPC a expertizat în total **47 proiecte de legi (700 pagini)** plasate pe pagina web a Parlamentului. În cele 47 de rapoarte expertizii CAPC au formulat în total **439 de obiecții referitoare la elementele de vulnerabilitate** identificate.

În același timp, pe parcursul implementării au fost organizate **7 conferințe de presă** în cadrul cărora au fost prezentate constatările experților CAPC atestate în proiectele de legi și vulnerabilitățile care sunt de natură să afecteze drepturile omului.

Adițional, au fost redactate și diseminate **14 comunicate** de presă la cele mai relevante proiecte de legi care conțineau norme cu potențial de a afecta drepturile omului. Referințe la activitatea de expertiză a CAPC s-au conținut în 41 de articole din mass-media scrisă și electronică.

La finele activității de expertiză a proiectelor de acte normative prin prisma drepturilor omului a fost întocmit un **Studiu privind eficiența expertizei**. Studiul a arătat o **eficiență de 37,58% de obiecții** formulate de CAPC și acceptate de Parlament

Extras din Studiul CAPC

*În 2016 cele mai multe proiecte de legi au fost înregistrate în domeniul „Justiție și afaceri interne, drepturile și libertățile omului”. Deși acest domeniu, de mai mulți ani, este în topul preocupărilor legiuitorului, totuși trebuie să remarcăm că în 2016 a crescut semnificativ ponderea proiectelor de legi care au obiect de reglementare raporturile sociale din domeniul „Economie și comerț”. Ca și în anii precedenți marea majoritate a legilor expertizate au constituit legi de modificare și completare, iar **autor al proiectelor de legi în 83% de cazuri este Guvernul**. [...] CAPC în rapoartele*

sale de expertiză constant a urmărit calitatea argumentării proiectelor de legi. Analiza evoluției datelor statistice la acest compartiment pe parcursul anilor 2013-2016 demonstrează că calitatea argumentării proiectelor de legi a degradat constant. În **2016 s-a înregistrat ponderea cea mai scăzută** a proiectelor de legi promovate în Parlament care conțin o **argumentare suficientă: 32% față de 36% în 2015 și 47% în 2014** [...] a scăzut considerabil (de 2 ori față de 2015 și de 3 ori față de 2014) ponderea proiectelor de legi promovate în 2016, care, în caz de adoptare, să asigure respectarea principiilor participării și responsabilizării. Majoritatea proiectelor de legi expertizate [...] au avut ca obiect de reglementare drepturi din categoria „Drepturi și libertăți social-economice”. În 2015 cea mai mare pondere s-a înregistrat în categoria „Drepturi garanții”, aceasta explicându-se prin faptul că legiuitorul intervenea legislativ în scopul implementării reformei justiției. Din punct de vedere a impactului gender 45 proiectele de legi din totalul de 47 legi expertizate pe parcursul anului 2016, au fost apreciate cu calificativul „neutru”, ceea ce înseamnă că acestea nu influențează diferențierea gender, nu contribuie la inegalitatea gender și generează același impact atât asupra femeilor, cât și bărbaților. Din numărul total de **factori de vulnerabilitate** identificați în 2016, cea mai mare pondere a avut-o categoria „alte elemente” (146), urmată de „**prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă**” (119). În legătură cu aceste date, care deja pot fi calificate drept tendințe ale procesului de creație legislativă, reiterăm concluziile formulate anterior: acest fapt denotă o calitate îndoielnică a activității autorităților publice în domeniul de creație legislativă, cauzată de necunoașterea sau ignorarea cadrului legal actual, odată ce autorii inițiativelor legislative în domeniul lor de activitate, redactează normele din proiectele de legi, contrar normelor în vigoare.

Studiul a fost prezentat în cadrul unui eveniment public (masă rotundă) la care au fost prezenți reprezentanți ai Parlamentului, Ministerului Justiției, Avocatului Poporului, ai societății civile cu expertiză în domeniu.

IV. Transparența mecanismelor CSM de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor

În 2012 prin [Legea 154](#) au fost instituite noi proceduri de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor, care au urmărit creșterea nivelului de transparență a proceselor de selecție și evaluare a performanțelor atât pentru întreaga societate, cât și pentru însăși reprezentanții corpului judecătoresc. Transparența proceselor urma a fi asigurată prin participarea nemijlocită a reprezentanților societății civile în activitatea colegiilor, precum și prin oferirea posibilității de a monitoriza activitatea lor, ședințele colegiilor fiind publice.

În perioada **1 septembrie 2016 - 31 mai 2017** CAPC a implementat cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău, prin Fondul pentru Buna Guvernare, Proiectul **„Sporirea mecanismelor de transparență privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor din Republica Moldova”**.

În cadrul acestui proiect CAPC s-a angajat: să monitorizeze Colegiul de selecție și carieră a judecătorilor (CESCJ) și Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor (CEPJ), să instituie platforme IT care vor permite standardizarea și ordonarea proceselor de selecție și evaluare a performanțelor (e-templates pentru redactarea hotărârilor ambelor colegii ale CSM), precum și să asiste CSM în crearea mecanismelor de investigare a abaterilor etice al judecătorilor.

Monitorizarea CSCJ și CEPJ s-a desfășurat în baza [Metodologiei](#), elaborate de CAPC în 2014. Metodologia a fost aplicată anterior în două runde de monitorizare a colegiilor de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor (în 2014 și 2015 cu suportul Fundației Konrad Adenauer și, respectiv, programului ROLISP USAID). [Rapoartele anterioare](#) de monitorizare pot fi consultate pe pagina web a CAPC.

Procesul de monitorizare CSCJ și CEPJ s-a desfășurat în perioada 1 septembrie 2016 – 21 mai 2017. Activitatea colegiilor a fost monitorizată de 2 monitori, experți ai CAPC, urmărind 3 etape definite de metodologie: A. Pre-monitorizarea; B. Asistarea la ședințele CSCJ și CEPJ; C. Post-monitorizarea

Pe parcursul implementării proiectului **au fost monitorizate 12 ședințe ale CSCJ** în cadrul cărora au fost examinate dosarele a 108 candidați. Cel mai mare număr din candidați au optat pentru accesarea în funcții administrative – 44 din cei monitorizați (41%). 34 de candidați (31%) au solicitat promovarea la o instanță judecătorească superioară (Curtea de apel/Curtea Supremă de Justiție), iar 11 (10%) au solicitat transferarea la o instanță judecătorească de același nivel. Plus la aceasta, 19 din candidații monitorizați (18%) au fost persoane noi, care s-au angajat în concursurile de ocupare a posturilor vacante de judecători. Din aceștia, 10 (53%) au fost absolvenți ai Institutului Național al Justiției (INJ), iar 9 (47%) au fost persoane cu vechime în funcție de specialitate juridică. Printre cele mai importante constatări, rezultate din monitorizarea Colegiului de selecție și carieră a judecătorilor s-au reținut următoarele:

- ca și în cazul monitorizărilor precedente, întrebările adresate candidaților au purtat mai mult un caracter "formal" și "neesențial" pentru aprecierea calităților, capacităților, integrității, profesionalismului și altor caracteristici importante ale candidatului;

- argumentele CSCJ din hotărârile adoptate și punctajul oferit candidaților continuă să poarte un caracter mai mult forma și fără existența unor șabloane/grile/formulare prestabilite de punctare a candidaților, mai ales în prezența unor situații similare sau chiar identice.
  - atestăm repetat că CSCJ, în cazul a 9 din cele 13 criterii de selecție (69%), apreciază după propria convingere relevanța documentelor prezentate de candidați ("sursele de verificare");
  - persistă aceeași stare de lucruri criticată ;| În rapoartele anterior de CAPC: hotărârile CSCJ și punctajul oferit de colegiu nu totdeauna sunt relevante pentru CSM, care în mai multe cazuri a propus pentru numire în funcție candidații care au acumulat mai puține puncte la evaluarea CSCJ.

Cu referire la monitorizarea colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, în perioada de implementare a Proiectului au fost monitorizate **9 ședințe ale CEPJ** în cadrul cărora au fost supuși evaluări în mod ordinar și extraordinar, 107 judecători, președinți și vice-președinți din instanțele judecătorești din Republica Moldova. Calificativele atribuite de colegiu s-au distribuit după cum urmează:

- 27 calificative „excelent”;
- 71 calificative „foarte bine”;
- 8 calificative „bine”;
- 1 calificativ „insuficient”.

În constatările **Raportului final de monitorizare** s-au reținut **îngrijorările anterioare ale CAPC** și s-a recomandat întreprinderea unor acțiuni precise pentru a remedia problemele identificate.

Raportul a fost prezentat în cadrul unui eveniment public cu participarea reprezentanților CSM și ai colegiilor de referință: de selecție și de evaluare a performanțelor judecătorilor, precum și reprezentanți ai mass-media și societății civile cu expertiză în domeniu. Una din recomandările raportului: standardizarea procedurilor și a hotărârilor colegiilor a fost ulterior dezvoltată de către CAPC în cadrul unei componente separate a Proiectului.

În cadrul aceluiași Proiect, susținut de Ambasada Marii Britanii la Chișinău, experții CAPC au asistat CSM în elaborarea **Regulamentului cu privire la activitatea Comisiei de etică și conduită profesională a judecătorilor**.

Necesitatea instituirii unor noi reglementări la acest capitol a rezultat din prevederile Codului de etică și de conduită profesională a judecătorului. Totodată, inițiativa a fost necesară pentru a crea un mecanism fiabil și prompt de reacție la abaterile etice ale judecătorilor, care urmare a adoptării noii Legi 178/2015 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor prin care abaterile etice au fost scoase de sub incidența sistemului sancționator cu caracter disciplinar. Prin **Regulamentul CSM** au fost stabilite

atribuțiile și modul de organizare a activității Comisiei de etică și conduită profesională a judecătorilor, procedura și condițiile de emitere a opiniilor consultative, categoriile încălcărilor de etică și măsurile de influență, precum și modul și procedura de soluționare a sesizărilor privind încălcările de etică.

Experții CAPC au contribuit cu recomandări per fiecare prevedere a Regulamentului, precum și cu recomandări de ordin conceptual, care, cu regret, nu au fost luate în considerare în versiunea finală adoptată de CSM. În comentariile redactate de CAPC, *inter alia*, s-a notat că *"potrivit standardelor internaționale, în special standardelor Consiliului European se recomandă ca abaterile de etică să fie examinate într-un cadru mai puțin rigid și formalizat, acest cadru urmînd să fie conceput de o manieră prietenoasă pentru judecători [...] să se înființeze în fiecare țară unul sau mai multe organisme sau persoane în cadrul sistemului juridic care să sfătuiască judecătorii care se confruntă cu probleme legate de etica profesională sau de compatibilitatea unor activități non-juridice cu statutul lor ..."*. S-a recomandat ca:

[...] CSM și noua comisie să se concentreze cu precădere pe formularea și construirea unor repere etice pentru judecători, să ofere recomandări și sfaturi pentru anumite situații critice (aflăte la limita între o abatere disciplinară și o abatere etică) iscate în activitatea judecătorilor (atît judiciară, cît și extrajudiciară) etc., dar să nu confere noului mecanism un caracter quasi-disciplinar (în partea ce ține de aplicarea măsurilor de influență) [...] nouă comisie trebuie să fie una flexibilă care ar reacționa prompt la eventualele solicitări, întrebări ale judecătorilor [...] să fie responsabilă de elaborarea unor ghiduri de conduită, a unui set de întrebări-răspunsuri aplicabile pentru activitatea cotidiană a judecătorilor (inclusiv în afara instanței) și care vor fi deduse din experiența acumulată pe parcursul primei perioade de activitate a Comisiei (eventual 1 an). [...] să se concentreze în activitatea sa pe cazuistică (fapte) și mai puțin pe persoane (judecători).

V. Sporirea securității alimentare a consumatorilor

O componentă importantă a politicilor și normelor din domeniul securității alimentare, promovată la nivelul Uniunii Europene și preluată în legislația Republicii Moldova este asigurarea interacțiunii dintre producători și consumatori, informarea consumatorilor privind drepturile acestora de acces la informațiile relevante pentru asigurarea securității produselor și oferirea unor mecanisme legale de revendicare și protecție a drepturilor consumatorilor.

În 2016 CAPC (01.01.2016-31.12.2016) CAPC a continuat implementarea proiectului „**Sporirea securității alimentare a consumatorilor**”, cu suportul **Fundației Est Europene din Moldova**.

În cadrul acestui Proiect a fost constituit **Centrul de Asistență a Consumatorilor din regiunea Centru (CAS Centru)** - structură regională, alternativă, neguvernamentală, care oferă servicii de informare și consultanță consumatorilor, agenților economici:

- Informarea consumatorilor în ce privește siguranța alimentară;
- Consultarea cetățenilor privind drepturile consumatorilor;
- Acordarea asistenței juridice primare populației în ce privește drepturile de consumator;
- Oferirea informațiilor și ajutarea populației de a se adresa autorităților competente în protecția drepturilor consumatorilor;
- Informarea autorităților competente despre depistarea cazurilor de produse alimentare contrafăcute sau periculoase pentru consumatori;
- Efectuarea analizelor de laborator și informarea consumatorului despre rezultatele obținute;
- Identificarea, sistematizarea și înaintarea propunerilor de ajustare a cadrului normativ în domeniul securității alimentare a consumatorilor;
- Asistarea și consultarea ONG-lor active și interesate în domeniul protecției drepturilor consumatorilor;
- Consilierea agenților economici ce comercializează produse alimentare privind obligațiile și drepturile acestora

Consultanții CAS Centru au fost responsabili de gestionarea și operarea „**liniei fierbinți**” privind drepturile consumatorilor care poate apelată la numărul de telefon **0 22 233 200**.

Linia fierbinte funcționează, de luni până vineri, de la ora 9.00 până la ora 18.00.

În perioada **01.01.2016 – 31.12.2016** consultanții Proiectului au înregistrat **632 de cazuri** ce se referă la securitatea alimentară (calitatea produselor). În temeiul cazurilor raportate de consumatori, consultanții CAS Centru au expediat: **303 de sesizări** către operatorii economici; **3 sesizări** către autoritățile publice.

Echipa CAS Centru a desfășurat campanii de informare a consumatorilor și a distribuit materiale informative în raioanele: Anenii Noi, Ialoveni, Hîncești, Strășeni, Nisporeni, Ungheni, Călărași, Telenești, Orhei, Șoldănești, Rezina, Dubăsari, Criuleni.

Juriștii CAS au participat la mai multe dezbateri televizate, talk-show-uri, cluburi de dezbateri, precum și alte evenimente publice, necesare promovării informațiilor legate de reperatele și condițiile de protecție a drepturilor consumatorilor.

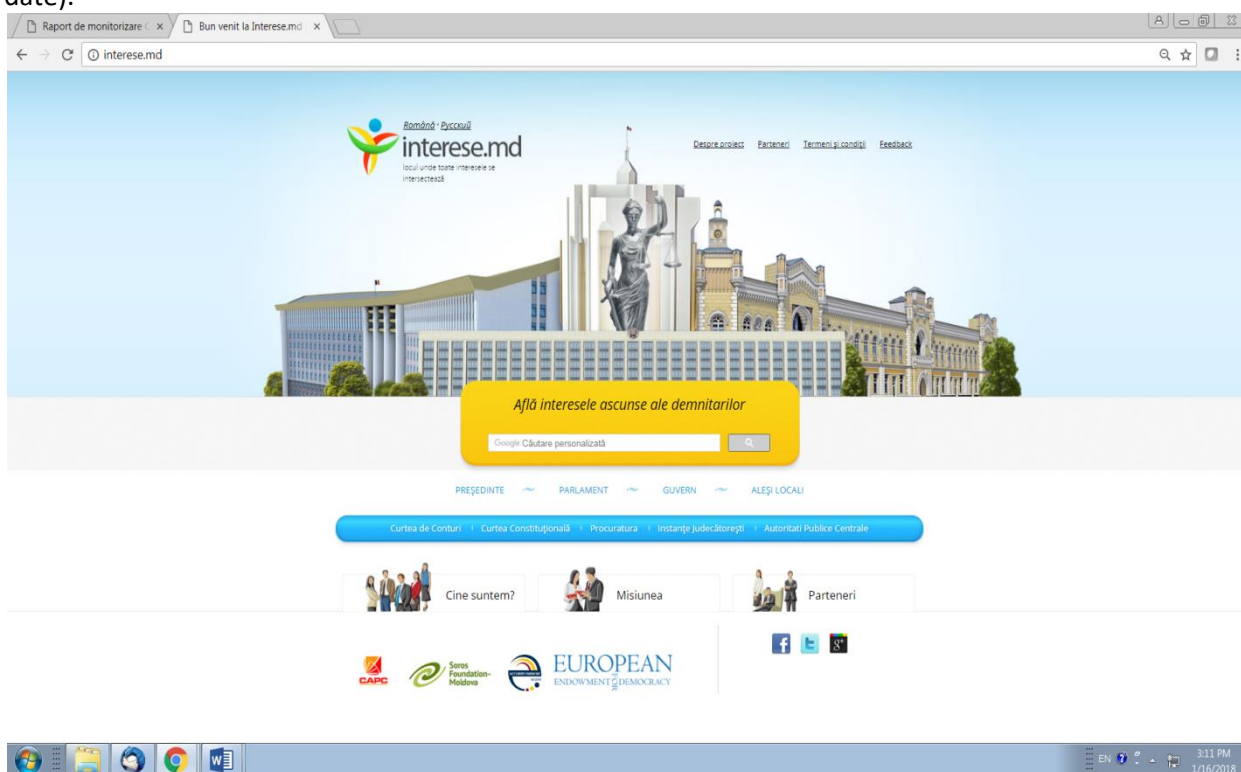

VI. Combaterea corupției în Moldova – Interese.md

Problemele conexe accesului la informațiile de interes public, vizibilității proceselor de administrare publică, inclusiv a banilor și patrimoniului public, precum și a persoanelor care le administrează reprezintă o preocupare permanentă a societății civile din Republica Moldova

CAPC, cu sprijinul financiar al Fundației Soros-Moldova, a creat în 2010 o bază de date „Fair play” privind persoanele care administrează treburile de interes public - www.interese.md (în continuare – bază de date).

Aplicația conține **9 seturi de date**: Președinte; Parlament; Guvern; Aleși locali; Curtea de Conturi; Curtea Constituțională; Procuratura; Instanțe judecătorești; Autorități publice. Baza de date, printr-un search al numelui unui demnitar de stat, permite încrușișarea tuturor informațiilor din baza de date, în final asigurând monitorizarea parcursului politic, profesional al demnitarului, precum și felul în care a gestionat patrimoniul public.

Sursele de colectare a informațiilor sînt doar sursele publice: site-urile instituțiilor publice; site-urile ONG; Monitorul Oficial; Hotărîrile Curții de Conturi; Hotărîrile CtEDO; informația obținută de la autoritățile publice.

Este evident, însă, că baza de date își poate menține utilitatea publică doar la o permanentă actualizare a informațiilor. O actualizare a datelor a fost desfășurată de CAPC în perioada **01.09.2015-30.08.2016**, cu suportul **European Endowment for Democracy** în cadrul implementării Proiectului **”Combaterea corupției în Moldova – Interese.md”**.

Novația Proiectului a fost **completarea bazei de date cu informațiile privind aleșii locali** de pe întreg teritoriul Republicii Moldova: primari, consilieri locali, președinți de raion. În același timp, a fost asigurată

actualizarea și menținerea bazei de date www.interese.md în partea ce ține de seturile de date/compartimentele Președinte, Parlament, Guvern, Curtea de Conturi, Curtea Constituțională, Procuratura; instanțele judecătorești, autoritățile publice.

Pe parcursul implementării Proiectului în aplicația interese.md a fost introdus un volum masiv de date privind:

- **1062** de demnitari, inclusiv **869 aleși locali**;
- **39** Hotărâri ale Curții Europene ale Drepturilor Omului;
- **2509** agenți economici
- 2 scrutine electorale;
- **26** comisii;
- **130** hotărâri ale Curții de Conturi;
- **41** stenograme ale ședințelor Parlamentului;
- 14 partide politice;
- **25194** contracte de achiziții publice

O componentă nouă a proiectului s-a axat pe sensibilizarea opiniei publice asupra conceptelor de transparență și integritate în administrația publică. Pe parcursul a 10 luni jurnaliști din diferite zone ale Republicii Moldova au identificat și investigat cazuri de conflicte de interese în care se află aleșii locali. În perioada de referință au fost publicate **100 articole de investigații**, dintre care **68** au fost despre problemele de integritate ale noilor aleși locali.

„La o parte din aceste articole s-a reacționat. CNI a inițiat controale și a constatat încălcări de lege, asta chiar dacă nu suntem foarte mulțumiți de punctele finale puse de comisie, care, de exemplu, constată încălcarea, dar clasează cazul, fără să sancționeze, considerând că a fost soluționat cazul prin diferite metode post-factum. În pofida acestor fapte, eu consider că e o realizare, cel puțin un început. Cred că am ajutat și CNI și cred că mai multă lume a înțeles care sunt competențele Comisiei. Prin aceste articole, mai multă lume a fost informată despre exigențele la care aleșii locali trebuie să corespundă”

Mariana Kalughin, vicepreședintă a Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției.

Rezultatele implementării Proiectului au fost dezbătute în cadrul unui eveniment public cu participarea reprezentanților procuraturii, ANI, Ministerului Justiției, ai organizațiilor societății civile și mass-media

VII. ASISTENȚA JURIDICĂ ÎN LITIGIILE ELECTORALE

Pe 30 octombrie și 13 noiembrie 2016 în Republica Moldova s-au desfășurat alegerile prezidențiale, după ce prin decizia Curții Constituționale din 4 martie 2016 s-a revenit la alegerea Președintelui prin vot direct de către cetățeni.

Pentru a monitoriza corectitudinea scrutinului prezidențial, precum și în vederea acordării suportului necesar alegătorilor, CAPC, cu suportul **Fundației Freedom House** a lansat Proiectul **”Asistența juridică în litigii electorale”**. Proiectul s-a desfășurat în perioada **15.08 2016- 01.01.2017**.

În perioada de referință CAPC a menținut funcțională linia telefonică fierbinte (inclusiv a promovat-o pe internet, pe rețelele de socializare), a organizat 2 conferințe de presă și a efectuat un cross-check al bazei de date a alegătorilor care este ținută de CEC. Totodată, consultanții juridici au efectuat de serviciu în regimul liniei telefonice fierbinți, oferind consultații juridice apelanților, iar încălcările legislației electorale, comunicate de cetățeni au fost raportate la CEC, Promo Lex, CIJ și ZdG.

Linia telefonică fierbinte (022 23 85 32; 022 23 85 71 și 022 23 83 84) a funcționat neîntrerupt în perioada 01 septembrie 2016 – 13 noiembrie 2016, de la 9.00 pînă la 19.00. În zilele alegerilor (30 octombrie 2016 și 13 noiembrie 2016) linia a funcționat pe toată durata exercitării de către cetățeni a dreptului de vot, de la 7.00 pînă la 21.00.

Pe parcursul implementării proiectului consultanții juridici au efectuat serviciul în regimul liniei fierbinți pe parcursul a **744 ore/linie fierbinte**, inclusiv 24 ore/linie telefonică pentru 2 zile de vot.

Pe toată durata funcționării liniei fierbinți au fost recepționate **262 de apeluri telefonice**.

Majoritatea apelanților la linia fierbinte au aflat despre aceasta din publicitatea de la TV. Un alt mijloc de informare important al cetățenilor și care nu a fost caracteristic pentru scrutinele electorale anterioare este internetul, inclusiv rețelele de socializare. Toate apelurile telefonice din străinătate au fost primite de la cetățeni a căror sursă de informare a fost internetul sau rețelele de socializare. Topul surselor de informare îl încheie posterele, radio-ul și ziarele. Din perspectiva profilului apelanților la linia telefonică fierbinte a CAPC, majoritatea au fost femei 135 de persoane din 262. Cele mai multe apeluri au fost primite din Chișinău, iar cele mai puține din străinătate (Danemarca, Italia, Romania).

Consultanții juridici au oferit **consultații în 154 de cazuri**, în 66 au fost oferite diverse informații solicitate de apelanți, iar în 42 de cazuri consultanții juridici au trebuit să reacționeze la diverse afirmații, sentimente sau presupuneri ale apelanților.

În general, apelanții au adresat cele mai diverse întrebări: de la domeniul electoral, inclusiv propuneri pentru modificarea legislației, pînă la întrebări, care nu au nicio legătură cu alegerile prezidențiale.

MITĂ ELECTORALĂ

Un cetățean ne-a semnalat la telefon că primarul unei localități din Hâncești ar fi oferit, prin intermediul rudelor și a apropiaților săi, câte 300 de lei persoanelor din sat, ca să-l voteze pe candidatul unui partid de la guvernare la alegerile prezidențiale.

SEMNALEAZĂ-NE ÎNCĂLCĂRI
TELEFON: (022) 238532;
238571; 238384

Exemplu 1:

Apelantul a sesizat asupra faptului că publicitatea electorală a unui candidat este plasată în alt loc decât cel pentru afișaj electoral. sau Angajații Primăriei în timpul orelor de lucru participă la întrevederi electorale. sau Pe Facebook este publicat un buletin de vot, iar în dreptul candidatului Dodon este aplicată ștampila votat secția de votare 324.

Exemplu 2:

CEC schimbă la fiecare scrutin electoral actele în baza cărora se votează. De ce sunt excluși doar unii candidați pentru coruperea alegătorilor, dar nu toți? Secția de votare nr.32 din Bălți este închisă în orele de lucru. De ce nu se eliberează certificat de vot pentru ambele tururi de vot o singură dată?

În același timp, pe parcursul implementării Proiectului CEC a oferit posibilitatea cross-check a bazei de date pe care o administrează. CAPC a efectuat cross-check-ul bazei de date a CEC și a formulat recomandările respective pentru CEC, chiar în cadrul vizitei de la CEC, care a avut loc pe data de 10 octombrie. Totodată, raportul cu privire la funcționarea bazei de date a CEC a fost făcut public în cadrul unui eveniment public organizat de ZDG, la care au participat și unii concurenți electorali și reprezentanții procuraturii.

Totodată în cadrul proiectului au fost organizate și desfășurate 3 conferințe de presă: conferința de lansare și 2 conferințe, organizate după fiecare tur electoral pentru a prezenta încălcările semnalate de cetățeni și problemele cu care se confruntă aceștia în domeniul electoral.

<http://bit.ly/2BaCQ0t>

<http://bit.ly/2BaCQ0t>

VIII. REZUMATUL PROIECTELOR IMPLEMENTATE DE CAPC ÎN 2016

Denumire proiect	Perioada de implementare	Finanțator	Valoarea suportului financiar	Număr personal implicat
Sporirea securității alimentare a consumatorilor	01.01.2016-31.12.2016	Fundația Est Europeană	22,644,00 USD	3 persoane
Expertiza vulnerabilității actelor normative prin prisma drepturilor omului	01.01.2016-31.01.2017	Civil Rights Defenders	33,225,00 EUR	11 persoane
Evaluarea instrumentarului anticorupție în sectorul justiției	20.07.2016-31.03.2017	Fundația Soros Moldova	30, 021,00 USD	6 persoane
Asistența juridică în litigiile electorale	15.08 2016-01.01.2017	Freedom House	35,000,00 USD	9 persoane
Transparența proceselor de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor	01.09.2016 - 31.05.2017	Ambasada Marii Britanii la Chișinău	31,605,00 £	9 persoane
Combaterea corupției în Moldova – Interese.md	01.09.2015-30.08.2016	European Endowment for Democracy	67,529,00 EUR	30 persoane